

Maria DĄBROWSKA-LORANC¹
Jacek SKALSKI²

BEZPIECZEŃSTWO W RUCHU DROGOWYM, A PROCES CERTYFIKACJI INSTRUKTORÓW W OŚRODKACH SZKOLENIA KIEROWCÓW

W referacie omówiono proces dobrowolnej certyfikacji instruktorów w ośrodkach szkolenia kierowców, prowadzonej przez jednostkę certyfikującą osoby, a posiadającą akredytację Polskiego Centrum Akredytacji (PCA). Certyfikacja prowadzona jest w oparciu o normę PN-EN ISO/IEC 17024:2004 „Ocena zgodności - Ogólne wymagania dotyczące jednostek certyfikujących osoby”. W referacie przedstawiono proces szkolenia, w tym jego program oraz przebieg egzaminowania instruktorów. Omówiono specyfikę kształcenia dorosłych osób oraz wynikające z tego problemy. Oszacowano wpływ prowadzonej certyfikacji instruktorów na wzrost bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

ROAD TRAFFIC SAFETY AND THE INSTRUCTORS' CERTIFICATION PROCESS AT THE DRIVERS TRAINING CENTRES

The paper discusses instructors' voluntary certification process at the drivers training centres, conducted by the personnel certifying body, with an accreditation of the Polish Centre for Accreditations. The certification takes place in accordance with the PN-EN ISO/IEC 17024:2004 standard - „Conformity evaluation - General requirements for the personnel certifying body”. The paper presents training process including its program as well as the course of examining the instructors. The specifics of educating adults and the ensuing problems have been discussed. There is also an evaluation of the influence the instructors certification has on the increase of the road traffic safety.

1. WSTĘP

W referacie omówiono proces dobrowolnej certyfikacji instruktorów w ośrodkach szkolenia kierowców, prowadzonej począwszy od 2000r. do chwili obecnej, przez jednostkę certyfikującą osoby, działającą w strukturze ITS-u, a posiadającą akredytację Polskiego Centrum Akredytacji. Certyfikacja prowadzona jest w oparciu o normę PN-EN ISO/IEC 17024:2004 „Ocena zgodności - Ogólne wymagania dotyczące jednostek certyfikujących osoby”. Proces certyfikacji składa się z następujących elementów:

¹ Instytut Transportu Samochodowego, ul. Jagiellońska 80; 03-301 Warszawa, maria.dabrowska@its.waw.pl

² Instytut Transportu Samochodowego, ul. Jagiellońska 80; 03-301 Warszawa, jacek.skalski@its.waw.pl

zakwalifikowanie do procesu certyfikacji zgodnie z kryteriami, szkolenie oraz dwuczęściowy egzamin składający się z testu i realizacji części praktycznej. W referacie przedstawiono proces szkolenia, w tym jego program oraz przebieg egzaminowania instruktorów. Omówiono specyfikę kształcenia dorosłych osób oraz wynikające z tego problemy. Oszacowano wpływ prowadzonej certyfikacji instruktorów na wzrost bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

2. OPIS SYSTEMU CERTYFIKACJI INSTRUKTORÓW

W wyniku analiz i obserwacji systemu naboru do zawodu instruktora nauki jazdy w ośrodkach szkolenia kierowców, prowadzonych w Instytucie Transportu Samochodowego systematycznie od końca lat siedemdziesiątych stwierdzono, iż system ten realizowany w oparciu o podlegające częstym modyfikacjom akty normatywne, jest w wysokim stopniu niezadowolający. W skrócie zdobycie uprawnień polega na odbyciu krótkiego szkolenia i zdaniu egzaminu. Program kursu nie obejmuje zagadnień takich jak nowoczesne elementy szkolenia kierowców, wpływ szkolenia na bezpieczeństwo ruchu, etyka. Oczywiście kandydat musi spełniać określone warunki jak np. posiadanie prawa jazdy określonej kategorii i niekaralność. Po zdaniu egzaminu osoba rejestrowana jest w starostwie, jako instruktor.

W wyniku poczynionych obserwacji oraz dyskusji w ramach organizacji zrzeszających instruktorów, zgodnie stwierdzono, iż niezbędnym jest stworzenie mechanizmu umożliwiającego dodatkowe kształcenie instruktorów w rozszerzonym o nowe zagadnienia obszarze zakresie. Stwierdzono, iż najbardziej efektywnym narzędziem, będzie certyfikacja w oparciu o międzynarodowe normy i posiadająca akredytację ogólnopolskiej organizacji jaką jest PCA. Dodatkowym argumentem podnoszonym przez zrzeszenie instruktorów był aspekt związany z umożliwieniem działań marketingowych dla posiadaczy certyfikatów.

W 2000r. powstała w ITS-ie jednostka certyfikująca osoby, która następnie uzyskała akredytację PCA w kilku zakresach profesji związanych z motoryzacją, w tym instruktorów nauki jazdy i wykładowców tychże. Stworzenie tej ostatniej specjalności spowodowane było konstrukcją systemu certyfikacji, polegającą na stworzeniu w pierwszym etapie kadry szkolącej instruktorów. Przeszkolenie dużej liczby instruktorów przekraczało możliwości kadrowe i organizacyjne pracowników Instytutu. Kandydat chcący uzyskać certyfikat instruktora powinien spełniać następujące warunki: legitymować się wykształceniem min. średnim z maturą, posiadać, co najmniej trzy letni staż zawodowy, jako instruktor oraz być wpisany do ewidencji instruktorów prowadzonej przez starostwo powiatowe. Po złożeniu wniosku wraz w wymaganymi dokumentami potwierdzającymi w/w specyfikację, kandydat kierowany jest na szkolenie, realizowane w formie stacjonarnej lub e-learningu przez internet. Wykładowcami na szkoleniach stacjonarnych są osoby wchodzące w skład kadry wykładowców certyfikowanych uprzednio przez ITS. Po odbyciu stacjonarnego szkolenia obejmującego 30. godzin wykładów i ćwiczeń, odbywa się dwuczęściowy egzamin, składający się z części testowej, po zdaniu, której uczestnik szkolenia otrzymuje temat do opracowania i przedstawienia w późniejszym terminie podczas egzaminu praktycznego. Okres pomiędzy dwoma częściami egzaminu wynosi około jednego miesiąca.

W tym miejscu należy podkreślić fakt, iż zgodnie z zasadami certyfikacji, określonymi w normie PN-EN ISO/IEC 17024: 2004 „Ocena zgodności - Ogólne wymagania dotyczące jednostek certyfikujących osoby”, na podstawie, której jednostka certyfikująca w ITS-ie

otrzymała akredytację, certyfikowana osoba posiada kompetencje do wykonywania danej czynności. Termin kompetencje oznacza, iż dana osoba nie tylko posiada kwalifikacje, potwierdzone stosownym dokumentem, ale również realizuje proces ciągłego kształcenia w danej dziedzinie. W tym celu w połowie ważności certyfikatu składne jest w jednostce certyfikującej sprawozdanie z odbytych specjalistycznych kursów dokształcających.

Należy również nadmienić, iż w/w normie określone są wymagania dotyczące organizacji jednostki certyfikującej w celu zapewnienia bezstronności jej działania oraz kontroli procesu certyfikacji na każdym jego etapie. Bezwzględnie realizowana jest zasada rozdziału procesów oceny od procesu szkolenia i egzaminowania. W normie również są określone wymagania dotyczące wszystkich osób biorących udział w procesie certyfikacji w tym personelu jednostki i egzaminatorów.

3. METODYKA I ZAKRES SZKOLENIA

Program szkolenia na certyfikat instruktorów obejmuje wybrane zagadnienia dotyczące: podstaw bezpieczeństwa ruchu drogowego, dydaktyki, psychologii, etyki oraz bezpieczeństwa pracy instruktora nauki jazdy. Zajęcia zawierają zarówno wykłady jak i ćwiczenia praktyczne. Metoda stosowana podczas szkolenia zawiera dwa elementy: przygotowanie materiału nauczania i praca interaktywna z uczestnikami szkolenia, przy czym ta ostatnia spełnia następujące funkcje: zapoznanie uczestników szkolenia z nowym materiałem, utrwalenie zdobytej wiedzy oraz umożliwienie kontroli i oceny stopnia opanowania wiedzy. Celem szkolenia powinno być teoretyczne i praktyczne przygotowanie słuchacza do zdania egzaminu na certyfikat oraz oczywiście zdobycie kompetencji zawodowych. Poza wiedzą, która pozwoli uczestnikowi szkolenia zdać egzamin na certyfikat kompetencji zawodowych, uczestnik szkolenia powinien być w stanie radzić sobie w różnych, niejednokrotnie trudnych, konfliktowych sytuacjach, których nie brakuje podczas szkolenia kursantów. Do kluczowych umiejętności przekazywanych podczas szkoleń należy:

- specyfika pracy z osobami dorosłymi,
- rozwiązywanie sytuacji konfliktowych (empatia, asertywność),
- zdobywanie informacji niezbędnych w pracy zawodowej,
- korzystanie z procedur administracyjnych i przepisów prawnych,
- przygotowanie zawodowe w korzystaniu ze środków technicznych wspomagających nauczanie,
- samodoskonalenie zawodowe, w tym korzystanie z najnowszych technologii teleinformatycznych.

Podczas szkolenia kładziony jest szczególny nacisk na etyczny aspekt pracy instruktora w stosunku do kursantów, własnej grupy zawodowej, pracodawców oraz społeczeństwa. Przykładowo w stosunku do kursantów rekomenduje się, aby był on życzliwy i umiejący nawiązać kontakt i być autorytetem dla kursanta oraz powinien cechować go partnerski i podmiotowy stosunek do uczniów.

Generalną zasadą stosowaną podczas prowadzenia szkoleń są działania motywujące uczestników do nauki oraz do efektywnej pracy w grupie, przebiegającej w życzliwej wzajemnie atmosferze, co stanowi najlepszy sposób do osiągnięcia celu zajęć.

Efektywna współpraca między uczestnikami szkoleń a szkolącym jest najistotniejsza w czasie nauczania. Ale aby ta współpraca przebiegała prawidłowo, szkolący powinien mieć świadomość tego, czym są szkolenia, jakie korzyści może osiągnąć.

Ze względu na stosunkowo szeroki program, jaki muszą opanować uczestnicy szkolenia, jest wymagane, aby na pierwszym spotkaniu dokładnie dowiedzieli się, czego się od nich oczekuje. Należy również przewidzieć czas na pytania słuchaczy i upewnienie się, że zostały wyjaśnione wszystkie wątpliwości.

Bardzo istotne jest zapoznanie uczestników szkolenia z ramowym programem szkolenia oraz regulaminem egzaminowania w zakresie ich dotyczącym. Uczestnicy powinni wiedzieć, jaki jest ogólny zakres wiedzy wymaganej od nich po zakończeniu szkolenia, czy dostępne są materiały do samodzielnej nauki oraz jakie są kryteria zdania egzaminu i otrzymania certyfikatu.

W procesie uczenia, przygotowującego do zdawania egzaminu na certyfikat, stosowana jest koncepcja D. Kolba, która zasadza się na tym, iż uczenie się jest procesem ciągłej modyfikacji poprzedniego doświadczenia poprzez doświadczenie następujące po nim – każde doświadczenie czerpie z doświadczeń ubiegłych i modyfikuje je w jakiś sposób. W tym przypadku istotne są informacje zwrotne.

Ze względu na sposób przyswajania wiedzy przez dorosłych słuchaczy (tzn. posiadających doświadczenie) należy zastosować odpowiedni sposób podawania informacji. I tak dorośli mając bogate doświadczenie, ugruntowaną wiedzę i postawy, porównują podawane informacje ze swoim doświadczeniem i przekonaniem zanim je zaakceptują. Dlatego też wykładowca powinien poznać poziom wiedzy uczestników i podczas wykładu bazować na ich doświadczeniach. Drugą cechą nauczania dorosłych jest oczekiwanie, że zdobyta wiedza będzie natychmiast im przydatna. Podczas szkolenia należy to wykorzystać stwarzając warunki do przećwiczenia i zastosowania nowej wiedzy w praktyce zawodowej. Kolejnym specyficznym procesem występującym podczas kształcenia instruktorów jest wzajemna relacja pomiędzy wykładowcą a uczestnikami szkoleń, którzy mając częstokroć duże doświadczenie zawodowe mogą służyć, jako źródło inspiracji dla szkolącego i pozostałych słuchaczy. Wykładowca powinien bazować na doświadczeniu takich uczestników. W tym przypadku wykładowca powinien być moderatorem dyskusji w grupie szkoleniowej.

Jak już wspomniano, egzamin jest dwuczęściowy. W drugiej jego części zdający wygłasza krótki referat na wybrany i uzgodniony z przewodniczącym komisji egzaminacyjnej temat, w obecności pozostałych na sali egzaminacyjnej osób oczekujących na egzamin. Po wygłoszeniu referatu, wywiązuje się inspirowana przez członków komisji egzaminacyjnej dyskusja, która w istocie jest również dodatkowym etapem szkolenia. Dyskusja taka ma również walor poznawczy dla członków komisji egzaminacyjnej, którymi z reguły są osoby zajmujące się profesjonalnie bezpieczeństwem ruchu drogowego. Po zakończeniu dyskusji i naradzie członków komisji egzaminacyjnej, zdający zapraszany jest na indywidualną rozmowę, podczas której komunikowany jest mu wynik egzaminu oraz omawiany jest jego przebieg z uwzględnieniem elementów pozytywnych i tych, które powinny być udoskonalone. W tym miejscu należy wspomnieć, iż podczas egzaminu praktycznego oceniane są następujące elementy: poprawność merytoryczna i metodyczna przekazu, zastosowanie aktywizujących metod i środków dydaktycznych, prawidłowa komunikacja między słuchaczami i wykładowcą oraz stosowanie technik motywujących słuchaczy do nauki.

3.1. Ocena szkolenia

Prawidłowo zrealizowane szkolenie powinno być zorganizowane i przeprowadzone zgodnie z opisanymi powyżej zasadami. Jednakże nierozłącznym elementem procesu szkolenia powinna być jego ocena i upewnienie się, że szkolenie przyniosło pozytywne rezultaty. Dlatego też ważna jest ocena skuteczności i efektywności szkoleń. Do tego oszacowania stosowany jest model D. Kirkpatrick'a. Według niego ocena szkolenia powinna składać się z ocen cząstkowych uzyskiwanych na każdym z czterech poziomów:

1. Poziom reakcji - jakościowa ocena szkolenia przez uczestników, sprawdzenie opinii uczestników o danym szkoleniu, przy czym należy zwrócić szczególną uwagę na wykładawców, techniczne aspekty kursu, jakość materiału, przydatność zajęć. Uczestnicy wyrażają swoje zdanie, w jakim stopniu szkolenie spełniło ich oczekiwania, jaki jest stopień zrozumienia programu nauczania.
2. Poziom wiedzy - podnoszenie umiejętności, sprawdzenie wiedzy teoretycznej, która jest niezbędna w praktyce. Ocena, w jakim stopniu, w wyniku uczestniczenia w szkoleniu uczestnik posiadał nową wiedzę i zdobył umiejętności praktyczne.
3. Poziom zachowania - sprawdzenie, czy uczestnik wykorzystuje zdobytą wiedzę i umiejętności, czy coś zmieniło się w zakresie jego zadań, odpowiedzialności, uprawnień, ocena zachowania się danej osoby.
4. Poziom organizacji - ocena szkolenia z punktu widzenia organizacji, w której uczestnik szkolenia jest zatrudniony, oszacowanie czy szkolenie przyczyniło się do rozwoju organizacji; można stosować analizę punktu krytycznego, metodę analizy kosztów i korzyści.

Jeśli na wszystkich poziomach uzyskuje się wyniki pozytywne wnioskować można, że wszystkie etapy procedury szkolenia były właściwie przeprowadzone.

Głównym celem oceny programów szkoleniowych jest podnoszenie ich efektywności w przyszłości. Dzięki właściwie przeprowadzonej ocenie można stwierdzić, czy program powinien być kontynuowany w obecnej formie, czy może powinien być on zmodyfikowany lub całkowicie wstrzymana jego realizacja lub czy też należy zmodyfikować zespół wykładawców.

Ocenę szkolenia można przeprowadzać w różnej formie m.in. za pomocą list obecności, dzienników wykładawców ze szkolenia, ankiet oceniających szkolenie, ewidencji godzin szkolenia, wydanych zaświadczeń ukończenia szkolenia, wydanych zaświadczeń o zdany egzaminie kończącym szkolenie. Najprostszym i zarazem najczęściej stosowanym sposobem oceny szkolenia przez uczestników jest wypełnianie ankiety, które zawsze odbywa się na zakończenie zajęć. Ankieta zawiera z reguły szereg pytań zamkniętych lub kilkustopniowych skal oraz miejsce na opisowe uwagi. Dzięki temu można określić ogólne wrażenie, jakie uczestnicy odnieśli w czasie trwania zajęć. Z reguły umieszcza się w niej punkty dotyczące:

- Merytorycznych aspektów szkolenia,
- Przydatności w pracy zawodowej,
- Sposobu prowadzenia zajęć,
- Jakości materiałów szkoleniowych,
- Spraw organizacyjnych (warunki lokalowe, wyposażenie etc.),
- Atmosfery spotkania.

Ażeby szkolenie było efektywne, ważne jest, by jego uczestnicy dobrze na nie reagowali. W przeciwnym przypadku nie będą mieli wystarczającej motywacji do tego, by się czegośkolwiek uczyć. Badanie reakcji jest to istotna informacja zwrotna, która może pomóc ewaluować cały program i stanowić właściwy punkt wyjścia do dalszego jego udoskonalania. Szkoleniowiec potrzebuje informacji zwrotnej, że to, co robi jest rzeczywiście wystarczające i adekwatne do potrzeb i oczekiwań kursantów. Dzięki, prawidłowo skonstruowanej ankiecie, można przeprowadzić krytyczną analizę szkolenia, zmierzającą do stworzenia optymalnego programu edukacyjnego.

4. WNIOSKI WYNIKAJĄCE Z CERTYFIKACJI INSTRUKTORÓW

W okresie działalności jednostki certyfikaty uzyskało 176. instruktorów i 43. wykładowców. Ocena wpływ prowadzonej certyfikacji instruktorów na wzrost bezpieczeństwa w ruchu drogowym może odbyć się jedynie w formie jakościowego oszacowania. I tak, nie ulega wątpliwości, że jakość pracy instruktorów ma wpływ na bezpieczeństwo ruchu drogowego. Sposób, w jaki zostaną przygotowani kandydaci na kierowców do samodzielnego uczestnictwa w ruchu drogowym przekłada się bezpośrednio na ich zachowanie w ruchu drogowym. Niezależne badania prowadzone w różnych krajach potwierdzają, że około 95 % wypadków drogowych powstaje na skutek błędów popełnianych przez człowieka, a 75 % wypadków wiąże się z błędami popełnianymi przez kierujących pojazdami. To kierowca decyduje czy swoim zachowaniem będzie stwarzał zagrożenie na drodze czy nie. Chodzi o to czy będzie zachowywał się bezpiecznie czy niebezpiecznie biorąc pod uwagę zarówno stan drogi, stan pojazdu, warunki atmosferyczne jak i własne umiejętności i możliwości.

Szczególne znaczenie w powstawaniu wypadków drogowych przypisuje się młodym kierowcom. Przy czym pojęciem „młodzi kierowcy” definiowane są osoby w wieku 18 – 24 lata posiadające prawo jazdy nie dłużej niż dwa lata. W większości krajów, podobnie jak w Polsce, jest to jeden z głównych problemów bezpieczeństwa ruchu drogowego (BRD).

Na podstawie danych IRTAD (Międzynarodowa Baza Danych o Wypadkach prowadzona przez organizację OECD) stwierdzono, że obecnie w krajach wysoko zmotoryzowanych (UE, USA, Kanada, Japonia) młodzi ludzie w wieku 18 – 24 lata stanowią 10 % populacji, lecz ich udział w śmiertelnych wypadkach drogowych wynosi aż 27 %. Dlatego też w programach poprawy BRD, tak duży nacisk kładziony jest na odpowiednie przygotowanie kierowcy do bezpiecznego uczestnictwa w ruchu drogowym..

Szkolenie kandydatów na kierowców jest niewątpliwie jednym z najważniejszych elementów systemu bezpieczeństwa ruchu drogowego. Jak potwierdzają liczne badania, aby bezpiecznie zachowywać się na drodze nie wystarczy tylko znajomość przepisów ruchu drogowego oraz umiejętności techniczne prowadzenia pojazdu. Współczesny kierowca musi zarówno umieć prawidłowo oceniać ryzyko na drodze oraz własne możliwości i umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach jak i rozpoznawać i uwzględniać w swoich działaniach potrzeby innych uczestników ruchu drogowego. To wszystko składa się na jego rzeczywiste zachowania w ruchu drogowym. Z tego względu proces szkolenia powinien być ciągle doskonalony. Programy nauczania powinny uwzględniać codzienne życie młodych ludzi i silnie koncentrować się na uświadamianiu zagrożeń, jakie mogą wystąpić podczas prowadzenia pojazdu, oraz że same umiejętności prowadzenia pojazdu nie wystarczą, aby zapobiec wypadkowi. Te wszystkie wymagania muszą być realizowane

w ramach procesu szkolenia kandydatów na kierowców, a o jakości tego procesu w dużej mierze decyduje kadra szkoląca, a więc instruktorzy. To od ich wiedzy i umiejętności zależy jak przyszedli kierowcy, w zasadniczej części ci młodzi będą zachowywać się w ruchu. W świetle powyższych rozważań można stwierdzić, że odpowiednio przygotowana kadra jest jednym z głównych obszarów decydujących o jakości szkolenia kierowców.

W Unii Europejskiej kładzie się duży nacisk na realizację procesu szkolenia. W ostatnich kilkudziesięciu latach zrealizowano wiele projektów poświęconych tej tematyce. Na jakość szkolenia wpływ ma wiele czynników, ale niewątpliwie najważniejsze jest opracowanie właściwych programów nauczania oraz przygotowanie kadry szkolącej, która będzie potrafiła to zrealizować.

Projektem bazowym w zakresie szkolenia kierowców był zrealizowany w 1999 roku projekt GADGET. W ramach projektu opracowano podstawowe wytyczne dotyczące programu szkolenia. Cele szkolenia kierowców zostały określone w ramach matrycy GDE (Goals for Driver Education, przedstawionej na Tablicy 1). Matryca ta stała się podstawą dla wielu kolejnych projektów określających standardy w różnych obszarach szkolenia kierowców. Matryca określa główne poziomy i obszary edukacji kierowców. Cztery poziomy obejmują kolejne etapy szkolenia od opanowania podstawowych manewrów, przez ćwiczenie umiejętności w ruchu drogowym i umiejętności prawidłowego planowania podróży, po kształtowanie postaw i odpowiedzialności w ruchu drogowym. Do każdego poziomu przypisane są trzy obszary obejmujące: wiedzę i umiejętności, świadomość ryzyka, samoocenę.

Oczywiście program przedstawiony w ramach matrycy GDE obejmuje bardzo szeroki zakres szkolenia i na pewno wymaga właściwie przygotowanej kadry instruktorów, którzy będą potrafili go skutecznie realizować i to było powodem podjęcia kolejnego projektu MERIT. Dotyczył on określenia standardu minimalnych wymagań wobec instruktora nauki jazdy w Unii Europejskiej. Stworzenie standardu kwalifikacji zawodowych instruktora może mieć ogromne znaczenie w zakresie jakości szkolenia i umożliwienia porównywania zakresu wiedzy i umiejętności zawodowych w obrębie wykształcenia i przygotowania zawodowego instruktorów w Zjednoczonej Europie.

Projekt MERIT określa minimalne wymagania wobec instruktorów w zakresie:

- kompetencji zawodowych
- wymagań wstępnych
- zasad szkolenia i egzaminowania kandydatów na instruktorów

- treści kształcenia kandydatów na instruktorów
- uznawania dyplomów na bazie standardu
- zapewnienia jakości pracy i stałego doskonalenia zawodowego.

Tablica 1. Projekt GADGET - Matryca GDE

Obszary, Poziomy	Wiedza i umiejętności	Świadomość ryzyka	Samoocena
postawy, styl życia	wiek, płeć, pozycja społeczna	akceptacja ryzyka, normy grupowe	kontrolowanie impulsów, ocena umiejętności
sposób i cel używania pojazdu	planowanie podróży, środki transportu	alkohol, zmęczenie, pasażerowie, godziny	ocena stanu psychofizycznego i własnych możliwości
prowadzenie pojazdu w ruchu	Prawo, współpraca, sposobezeganie	nieprzeestrzeganie przepisów i zasad ruchu	dopasowanie stylu jazdy do umiejętności
kontrolowanie pojazdu, podstawowe manewry	Zasady funkcjonowania i obsługi pojazdu, ruszanie, jazda na wprost, etc	zapiwanie pasów, stan techniczny pojazdu	ocena możliwości pojazdu (prędkość, hamowanie)

Zaproponowany standard wymagań zgodnie z zaleceniem Komisji Europejskiej stanie się dokumentem zobowiązującym wszystkie kraje do stosowania go w zakresie kształcenia i pracy instruktorów. Standard zakłada, że kwalifikacje zdobyte zgodnie z przyjętymi wytycznymi powinny gwarantować wzajemną uznawalność dyplomów w całej Europie.

Autorzy projektu zaznaczają, że wymagania zaproponowane w standardzie bardzo podnoszą poprzeczkę w odniesieniu do instruktorów, w stosunku do obecnie stawianych wymagań. W związku z tym wymagania te nie mogą zostać wprowadzone z dnia na dzień. Zakłada się, więc, że na początek należy stworzyć odpowiedni system szkolenia dla tych instruktorów, którzy chcą dobrowolnie podnosić swoje kompetencje. To oni powinni stanowić dobrze przygotowaną grupę zawodową, która bez problemu będzie realizować założenia i cele szkolenia ujęte w matrycy GDE. Dobre przygotowanie instruktorów na pewno pozwoli na wdrożenie nowoczesnych metod edukacji kandydatów na kierowców, zgodnych z założeniami projektu GADGET. W konsekwencji ma to wpływać na poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego w całej Unii Europejskiej.

Certyfikacja instruktorów nauki jazdy przygotowana i realizowana przez Instytut Transportu Samochodowego jest zgodna z założeniami polityki europejskiej. W ramach uzyskiwania certyfikatów instruktorzy w Polsce mogą doskonalić swoje kompetencje zgodnie z kierunkami wskazanymi na poziomie międzynarodowym.

Proces certyfikacji realizowany przez ITS zapewnia odpowiednie szkolenie dla instruktorów oraz wymaga od nich stałego doskonalenia. Instruktorzy, którzy ukończyli szkolenie zgodnie z opracowanym w instytucie programem, oceniali je bardzo wysoko. Wskazywali na nowatorskie podejście do problemu szkolenia kandydatów na kierowców. Certyfikowani instruktorzy podkreślają, że zdobyte umiejętności stosowane w praktyce zawodowej pozwalają na uatrakcyjnienie szkolenia, zainteresowania kandydatów na kierowców nowym spojrzeniem na rolę kierowców w ruchu drogowym i ich odpowiedzialność za bezpieczeństwo własne i innych uczestników ruchu.

W kontekście powyższych rozważań można stwierdzić, że instruktor pełni bardzo ważną rolę w kształtowaniu postaw kierowców. Zachowanie kierowców ma wpływ na powstawanie większości wypadków. W tym kontekście proces certyfikacji kadry instruktorów ma szansę przyczynić się do poprawy tej statystyki i zmniejszenia liczby wypadków i ich ofiar na drogach.

4. BIBLIOGRAFIA

- [1] IAF GD24:2009 wyd.2 luty 2009 „Wytyczne IAF do stosowania PN-EN ISO/IEC17024:2004”;
- [2] „Bezpieczeństwo Ruchu Drogowego teoria i praktyka szkoleń”, praca zbiorowa pod redakcją Idy Leśniowskiej-Matusiak – wyd. ITS.
- [3] Dąbrowska-Loranc M., Standaryzacja procesu szkolenia kierowców w świetle interdyscyplinarnej Unii Europejskiej, Kwartalnik BRD, 2007
- [4] Łaguna M., „Szkolenia. Jak je prowadzić, by...”, Gdańskie Towarzystwo Psychologiczne, Gdańsk 2004 r.
- [5] Strona internetowa firmy DKA trening Warsztaty Rozwoju Osobistego w Poznaniu.
- [6] Roczniki miesięcznika ITS-u „Bezpieczeństwo Ruchu Drogowego”